



NORGES DØVEFORBUND

KRONPRINS HAAKON MAGNUS ER NORGES DØVEFORBUNDS HØYE BESKYTTER

Til Kultur- og likestillingsdepartementet
Fra Norges Døveforbund

5. januar 2024

Høringsinnspill til representantforslag 61 S

Norges Døveforbund (heretter NDF) er både en organisasjon for funksjonshemmede og en språkorganisasjon for norsk tegnspråk. Vi takker for muligheten for å komme med innspill til representantforslaget.

NDF representerer den største brukergruppen som gjelder i representantforslag 61 S (2023–2024), de som snakker tegnspråk. NDF har også brukere av de andre tolkemetodene: tolkeledsager og skrivetolk, men medlemmene hos oss bruker hovedsakelig tegnspråk.

NDF synes representantforslag 61 S viser en forståelse for de utfordringene døve, døvblinde og hørselshemmede møter på når de skal bruke tolketjenesten og at forslagstillerne kommer med tre gode forslag til løsninger på dette. Forslagsstillerne stiller organisering av tolketjenesten og frilanstolkers lønn- og arbeidsvilkår i samme lys. NDF synes at det er riktig å tenke på den måten da dårlig lønn- og arbeidsvilkår for frilanstolker henger sammen med hvordan tjenesten er organisert. Vi har noen kommentar:

1. Det er en forutsetning at rettighetene i Folketrygden ikke blir berørt. Hele eller deler av tjenesten kan ikke, skal ikke og bør aldri bli satt ut til private tilbydere, slik som det er gjort i Danmark og Sverige.
2. En midlertidig forbedring av arbeids- og lønnsvilkår til frilanstolkene må settes i gang umiddelbart. Frilanstolkene har aksjonert ved å frasi seg tolkeoppdrag siden 15. oktober 2023 og de bytter på hvor i Norge de ikke tar på seg oppdrag. Per dags dato er det Øst-Viken og Trøndelag som rammes. De bytter på hvor de aksjonerer. De sier at de fortsetter fram til de får bedre arbeids- og lønnsvilkår. Derfor haster det veldig å få gjennom en løsning på dette, siden døve og hørselshemmede daglig blir rammet av dette.

3. NDF er enige i at frilanstolker må få bedre satser, men det finnes ikke noen satser i Nasjonalt tolkeregister. Satsene må settes på lik linje med hva IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) og domstolene honorerer tolker. Disse tar utgangspunkt i offentlig salærsats. Tolkene blir honorert 80% av salærsatsen.
4. Erfaring, kompetanse og profesjonell faglig utvikling må belønnes deretter. NDF mener at tolker må bli belønnet for å utvikle seg både faglig og språklig, på lik linje som i andre yrker. Dette vil være et incentiv for å få flere tolker til å forbli i yrket, utvikle seg selv og egen kompetanse og ikke søke seg om etter andre yrker. Lønn til både frilans- og fast ansatte tolker må følge prisvekstjusteringen på en eller annen måte. Nåværende satser har stått stille siden 2014. Vi ønsker ikke at det skal stå stille i 10 år til etter dette forslaget.

Vi kommer her med en redegjørelse av bakgrunnen til våre innspill:

1. Det har vært til sammen 16 utredninger/kartlegginger i tolkeområdet siden 2008. Som representantforslaget er inne på, har flere av dem pekt på behov for omorganisering av tolketjenesten. NDF har også kjent på et stort behov for akkurat det og har laget et veikart til ny nasjonal tolketjeneste i 2019 sammen med de tre andre brukerorganisasjonene: Hørselshemmedes Landsforbund (HLF), Landsforeningen for kombinert syns- og hørselstap/døvblinde (LSHDB) og Foreningen Norges Døvblinde (FNDB). I november 2018 samlet cirka 500 døve og hørselshemmede seg foran Arbeids og sosialdepartementet (i dag Arbeids- og inkluderingsdepartementet) for å kreve en nasjonal tolketjeneste med egen tolkefaglig ledelse. Det førte til at det kom to seniorrådgivere til Tolketjenesten i 2020. Våre erfaringer med rådgiverne er positive og de har virkelig prøvd å bidra til med å forbedre tolketjenesten, men NDF forstår det slik at de ikke har fullmakt til å gjøre reelle endringer, kun små justeringer og forberedelser. Hovedproblemet står fortsatt ubesvart: det er for stort sprik mellom dekningsgraden som NAV rapporterer med og det som brukere opplever. Mer om det i neste punkt.
2. I mange år har brukere av tolketjenesten ikke kjent seg igjen i statistikken over dekningsgraden som utarbeides av NAV selv. Statistikken tilsier at det er 90% dekningsgrad. Mange brukere har sjekket sin egen dekningsgrad og noen får cirka 50%, mens de fleste får cirka 70% dekningsgrad. Når det er så stort sprik mellom brukernes egen dekningsgrad og tolketjenestens dekningsgrad skaper det stor mistillit mellom partene. NDF føler at det har aldri kommet en god begrunnelse på hvorfor det er stor sprik mellom brukeropplevelsen og statistikken. Parallelt med dette har spesielt frilanstolkene ropt om bedre lønns- og arbeidsvilkår. Representanter for tolkene og NDF har etter hvert begynt å samarbeide da det er en side av samme problemstilling, for hvis tolkene får bedre lønn og arbeidsvilkår vil tolker forbli i yrket sitt, noe som igjen vil gi bedre dekning for brukerne. Den 14. oktober arrangerte vi en demonstrasjon hvor 900 brukere og tolker samlet seg foran Stortinget. Etter dette har det vært flere mindre aksjoner. Frilanstolkene har protestert ved å avstå fra tolkeoppdrag i et spesifikt område i en bestemt periode om gang.

3. 24. november fikk alle berørte en epost fra seniorrådgiverne i NAV Tolketjenesten om at de må se nærmere på anskaffelsesmodeller til frilanstolkene. Mange har tolket det som et mål for å delprivatisere tolketjenesten. Dette mener NDF påvirker den allerede lave tilliten tolkene og brukere har til systemet. Tilliten er helt avgjørende for at systemet skal fungere.

Norges Døveforbund

Med vennlig hilsen

Petter Noddeland (s)
Generalsekretær
Norges Døveforbund

Adriana Fjellaker (s)
Interessepolitisk rådgiver